

Via samenhangende visie naar schonere bodem, water en lucht

Nieuw aandachtsveld: milieukwaliteit in de leefomgeving

Waterschappen zullen zich nadrukkelijk met milieu moeten gaan bemoeien. Het liefst door samen met andere overheden een samenhangende visie te ontwikkelen over de kwaliteit van de leefomgeving. Vanuit het domein water moet ook de blik gericht worden op bodem en lucht. “Het gaat er om dat we bij ons verscheiden een betere leefomgeving nalaten dan we bij onze geboorte aantreffen.”

— Jaap van Peperstraten

MILIO (milieukwaliteit in de leefomgeving) is een project van het ministerie van VROM en van IPO, VNG en de Unie om samen te werken aan de vernieuwing van het milieubeleid voor de leefomgeving. Zij presenteerden hierover dit voorjaar tijdens een congres in Rotterdam een handreiking. Deze handreiking is voor regionale en lokale overheden opgesteld om hen te helpen de milieukwaliteit in hun gebied te verhogen. Dit moet via een integrale aanpak worden bereikt in samenhang met ruimtelijke, sociale en economische aspecten. Overheden zullen per gebied ambities moeten vaststellen voor de leefomgeving en vervolgens die ambities moeten vertalen in concrete uitvoeringsmaatregelen. Het vaststellen van die ambities gaat via een zogenaemde zevensprong (zie kader). Hiermee kunnen overheden in zeven stappen nagaan welke kansen en mogelijkheden er in hun gebied zijn voor de milieukwaliteit. Die overheden hoeven overigens niet te rekenen op een extra geldstroom via MILO. Het verbeteren van de milieukwaliteit in de leefomgeving zal uit de bestaande middelen moeten worden bekostigd. Daarnaast is er de interimwet Stad en milieubenadering van het ministerie van VROM. Deze wet beoogt een integrale benadering van milieu en ruimtelijke ordening in de ruimtelijke planvorming. De wet moet nog door de Tweede

Kamer worden behandeld en zal naar verwachting dit najaar in werking treden. De waterschappen zullen echter het meest te maken krijgen met MILO, omdat het aspect water geen onderdeel vormt van de interimwet Stad en milieubenadering. Maar milieu in de leefomgeving is voor veel waterschappen een betrekkelijk nieuw fenomeen. De “stem van water” moet nu zowel voor de kwaliteit als kwantiteit beter in de plannen van milieu en ruimte gaan doorklinken. “MILO kun je zien als een vervolgstap op de Watertoets. Via MILO zullen waterschappen hun betrokkenheid met hun gebied bij gemeenten en provincies moeten uitdragen op het terrein van milieu en ruimtelijke ordening. Dit zal vorm krijgen via een integrale benadering waarbij milieu-ambities geformuleerd moeten worden die ook werkelijk uitgevoerd moeten worden.”

— Pro-actief

— Aan het woord is Bert Branderhorst, lid van het dagelijks bestuur van waterschap Brabantse Delta. Hij vertegenwoordigde de Unie op het eerdergenoemde congres. Voor de fusie van vijf Brabantse waterschappen was hij voorzitter van waterschap de Dongestroom. In die hoedanigheid was hij onder meer nauw betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie en van de stedelijke regio Breda - Tilburg. En daarvoor heeft hij, net als ieder ander, gemeenten wo-

ningen zien bouwen op plekken waar dat, vanuit water gezien, helemaal niet handig is. “Het is wel verklaarbaar, want de laatste 60 - 70 jaar zijn we steeds meer gaan leunen op techniek. Als er een probleem was, adopteerden technici dat probleem en hadden burgers geen of nauwelijks inspraak bij de uiteindelijke oplossing. Maar de burgers kregen wel de rekening gepresenteerd bij de hoogwaters in '93, '95 en '98.” Branderhorst vindt dat waterschappen vanaf het begin bij de ruimtelijke planvorming betrokken moeten zijn. “We moeten af van het idee dat we als waterschappen reageren op plannen terwijl de eerste schetsen al gemaakt zijn. Eind 1999 zijn we als gezamenlijke waterschappen in West-Brabant begonnen met het maken van een waterkansenkaart, een watervisie op de ruimtelijke ordening. Hiermee kun je dus pro-actief aan de slag. Deze aanpak is veel effectiever. Ik vind het een taak van de waterschappen om water zo goed mogelijk op de kaart te zetten.” Als “wisselgeld” kan hierbij de aandacht voor milieu functioneren. Maar dat MILO nog niet bij alle waterschappen even scherp op het netvlies staat, bleek wel op het eerdergenoemde congres waar de waterschappen zwaar in de minderheid waren. Gemeenten, provincies en adviesbureaus waren in ruime mate aanwezig. Bert Branderhorst: “Ik denk dat er vanuit de koe-

Beleidsmatig en uitvoerend kan nog wel een extra slag gemaakt worden

pels nog wel wat zendingswerk verricht kan worden naar de individuele leden toe. Bij de Unie is er voor MILO een vast aanspreekpunt (Arno van Breemen). Ik heb de indruk dat waterschappen – ook vanuit de KRW en NBW - best oog hebben voor milieukwaliteit in de leefomgeving, maar sommige waterschappen hebben krappe budgetten en zullen het dus met schaarse middelen moeten doen.”

— Gebiedsvisie

— Branderhorst vraagt zich af of het internaliseren van het begrip milieu in de leefomgeving voor 100 procent een feit is bij de waterschappen. “Die besteden wel meer aandacht aan milieu, bijvoorbeeld bij de vergunningverlening, maar ik zie graag dat men het juist pro-actief, bij de planvorming, toepast. Door MILO kan dit gestimuleerd worden. Gelet op de toekomst kan er beleidsmatig en uitvoerend nog wel een extra slag gemaakt worden. Samen met andere overheden een totale gebiedsvisie ontwikkelen waarin de verschillende functies in het gebied op de organisch geschikte plek komen te liggen. En die visie dan ook werkelijk uitvoeren.”

De “trekker” van MILO is de VNG. Daar is sinds half september een helpdesk ingericht voor concrete vragen, tel: 070 –3738023, e-mail: milo@vng.nl. Maar allereerst kan men voor de toepassing van MILO “spieken”

in de handreiking die ook te downloaden is (zie onder deze pagina). Het streven is dat met MILO in 2004 ongeveer 20 concrete projecten worden toegepast. Hierbij wordt de werkwijze verder ontwikkeld. Na deze eerste fase (die volgend jaar eindigt) is het streven dat MILO overal in Nederland wordt toegepast. Zoals gezegd, is er voor MILO geen geld, maar er kan wel “geld verdiend” worden door projecten gecoördineerd uit te voeren. Dit om te voorkomen dat er bijvoorbeeld drie keer een weg wordt opgebroken. Vaak leidt dit overigens ook tot een beter resultaat.

Bert Branderhorst: “Overheden moeten er voor zorgen dat er een samenhangende visie komt, ook om verrommeling van het platteland tegen te gaan. Via een integrale planbenadering kan er vanuit water gezien een geweldige stap voorwaarts gezet worden voor de samenleving. Je moet op een gegeven moment je individuele belang kunnen loslaten en kunnen dansen door schalen. Schalen zowel met verschillende regionale oppervlakten als verschillende tijdshorizonten. Dus kijken vanuit verschillende hoogten en tijden. Op deze manier kun je meerdere prognoses maken, gebaseerd op verscheidene ruimtelijke maatregelen. Hierbij probeer je bodem, water en lucht in één te vlechten. Deze drie grootheden bepalen uiteindelijk bij elkaar of wij het een beetje naar onze zin hebben.”

Meer informatie:

[http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Fei/Milieu/handreikingmilo\[1\].pdf](http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Fei/Milieu/handreikingmilo[1].pdf)
(downloaden “handreiking MILO”)
<http://www.vrom.nl/pagina.html?id=17819>.
(dossier leefomgevingskwaliteit)
<http://www.vng.nl/smartsite.dws?ID=35180>
www.vrom.nl/stadenmilieu

Milieuambities vaststellen via de zeven-sprong

- Stap 1: het analyseren van functies, de potenties en kwaliteiten in het gebied
- Stap 2: het bepalen van het gebiedstype
- Stap 3: het selecteren van de indicatoren voor de milieukwaliteit van het gebied
- Stap 4: het analyseren van de huidige milieukwaliteit van het gebied
- Stap 5: het selecteren van de referenties voor het gebiedstype
- Stap 6: het vaststellen van de milieuambities in een milieugebiedsvisie
- Stap 7: het vaststellen van uitvoeringsmaatregelen en het volgen van de resultaten

